

(א) שבת ב, ב. (ב) פירש"י על זה עיין לקמן ה'; (ג) וינחא ע'; (ד) 'עיי' מוס' לקמן ח'; ד"ה מה פנימיו' (ט) ונהבא. רש"י'ן, (ו) 'נ"ל אשר', (ז) 'שמות לו', (ח) בדפוס'י ליתא ועיי' רש"י, (ט) ויקרא טו', (י) במדבר כט', (יב) 'נ"ל ומא'. רש"י, (ל) ויקרא כח וכתו', (מ) 'וע"ע מוס' שבת ב: ד"ה מראות',

תורה אור השלם

1. שעיר עזים אָחֹד חָסָאת מַלְכָּד חֲסָאת הַכַּפָּרִים וְעַלֹּת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפִּיקָהּ: במדבר כט יא

מוסף רש"י

שבועות שתיים שבוטח של ציטוי להרע או להטיב, שמים הן להמחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור בפסוק, דנפקי מלהרע או להטיב, דמשמע להבא, אוכל ולא אוכל, שהן ארבע. יט ק"ן לרבות עוד שמים מריבוי הכתוב לכל אשר יצטא האדם לרבות לשעבר, אכלתי ולא אכל, לא אכלתי ואכל (שבת ב.). ידיעות הטומאה. האמורות בקרבן עולה ויורד או נפש כי תגע וגו' ומתקין שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשי, שלאחר שנטמא אכל קודש או נכנס למקדש וילפינן (לקמן ד.). שאיט מחייב אלא ידיעה תחלה וידיעה בסוף והעלם בימים, כגון שידע שנטמא ונעלם ממנו טומאה ואכל קדש ומשאלו ידע שאכלו בטומאה, שמים ממשמעות הכתוב ונעלם ממנו הוא טמא, משמע שנעלם ממנו טומאה אצל זכר הוא שאכל קדש וזכר מקדש, הרי שמים, העלם טומאה לגבי קדש והעלם טומאה לגבי מקדש, שהן ארבע. יט ק"ן לרבות עוד שמים מריבוי ונעלם ונעלם ב' פעמים, לרבות את הזכר לטומאה אצל נעלם ממנו קדש, כסבור שחולין הן, או נעלם ממנו מקדש (שם). מראות נגעים. ליתמא סוף, נשים הן, שאת וזכרה, שהן ארבעה. מריבוי ספחת שהוא משמע טפילה, כמו (ש"א א) ספחתי נא אל אחת וגו', מרבה טפילה לו ולזו, תולדה לשאת ותולדה לזכרה, וטע' מחמת זכרה עזי כשל, שיהי לה כסוד ההיכל, שאת כאמר לכן, שניה לה כקרום צילה. מראה לשון זכר הוא משום הכי מני שיש סוף ארבעה (שבת ב.) ובדפוס'י לקמן ה.). יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף. שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כינטמא תחביתם (ח) וכשאלו לא נודע לו שנטמא טומאה שיצא קרבן (ברכות כה:), שעיר הנעשה בפנים. על ישראל, שכל על הכהנים (שם). עד שיוודע לו, שנכנס למקדש טמא (ברכות כה:),

שבועות שמים שהן ארבע. שבוטח ציטוי שפטים הכתוב בויקרא (ה) אכל קרבן עולה ויורד קאמר כדמפרש בפרק שלישי (דף כ.): **שמים**. כתיבי בקרא דכתיב (ויקרא ה) להרע או להיטיב ומפרש במשנה פרק שלישי (דף כה:) אוכל להיטיב לא אוכל להרע שמענה את עצמו וה"ה לכל דבר שהוא הן ולאו להבא ה' ולהרע או להיטיב להבא משמע ובפ"ג (שם) מרבה מן המקרא אף דברים שאין בהן הרעה והטבה ומיהו שמים נינהו ותו לא דבר וחילופו: **שהן ד'.** יש לרבות מריבוי הכתובים כדמפרש בפ"ג (שם) אף דבר וחילופו לשעבר כגון אכלתי והוא לא אכל או לא אכלתי ואכל: **ידיעות הטומאה**. חיוב קרבן עולה ויורד מחמת טומאת מקדש וקדשי הכתובה אצל שבעת ציטוי או נפש כי א' תגע וגו' ויקרא ה] וילפינן בפירקין [א] שאין הכתוב מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשי שנכנס בשוגג למקדש אחר טומאה זו או אכל צמר קודש: **שמים שהן ארבע**. שמים כתיבי דכתיב (ויקרא ה) ונעלם ממנו והוא טמא משמע שנתעלמה ממנו טומאה וע"י אותו העלם אכל קודש הרי אחת או שנכנס למקדש הרי שמים. ולפי שאין חייב עליה אלא אם כן ידע בתחלה שנטמא ואח"כ נעלמה ממנו ולאחר מעשה נודע לו שחטא משום הכי קרי ל"י ידיעות: **שהן ארבע**. יט לרבות מן המקרא עוד שני חיובים העלם קודש והעלם מקדש וחכור הוא את הטומאה: **יציאות השבש שמים שהן ארבע**. הוציא מרשות היחיד לרשות הרבים למדנו מן המקרא שחייב בפרק הזורק במסכת שבת (דף יז:.) מוילו משה ויעבדיו קול במחנה וגו' א'

י) (ומתרגמינן) לא תפיקון מרה"י לרה"ר. זהו שמים אחת לעומד בחוץ והושיט ידו לפנים ונטל חפץ והוציאו לחוץ ואחת לעומד בפנים ונטל חפץ ממקומו והוציאו בידו והניחו בחוץ: **שהן ארבע**. יט ללמוד מאלו שכשם שהקפידה תורה מרשות לרשות דהואכה כך הקפידה בהכנסה והרי הן שמים אחת לעומד בפנים והושיט ידו לחוץ ונטל חפץ והכניסו ואחת לעומד מבחוץ ונטל חפץ ממקומו והושיטו בפנים והניחו: **מראות נגעים**. שהמלועז מציא עליהם קרבן לטהרתו שנים כתובין במקרא ויקרא יד] שאת וזכרה והן חלוקין במלחיהן כדמפרש בגמ' [ה:]: **שהן ארבעה**. יט לרבות תולדה לו ותולדה לו כדמפרש בגמ' [שם]: **אם שיש זה ידיעה**. כוליה טעומאה קאי. ובגמרא [ג.] מפרש אמאי מפרש מילי דטומאה צרישא ויציאות ומראות כל חדא וחדא מפרש במסכת דידה להכי לא פרשניהו בזה"י ומסתא והאי דתניניהו הכא משום דדמו להדדי בשמים שהן ארבע: **ידיעה בתחלה**. שידע שנטמא: **וידיעה בסוף**. משאכל את הקודש בהעלם או נכנס למקדש ויאל ונודע לו שצטומאה אכל או בטומאה נכנס: **והעלם צינים**. כשאכל את הקודש נעלמה ממנו טומאה או קודש וכן הנכנס למקדש נעלמה ממנו טומאה או מקדש: **הרי זה**. בקרבן המפורש באותה פרשה ויקרא ה] לעשיר חטאת בהמה ולעני עוף ולדל שזדללים עשירית האופה והיא מנחת חוטא האמורה בכל מקום והוא לשון עולה ויורד לעשיר עולה ולעני יורד. ובגמרא ד.] מפרש מנא ליה דצידיעה בתחלה ובסוף והעלם צינים: **כתיב: שעיר הנעשה בפנים**. שלשה שעירים נעשין לצבור ציוה"כ אחד מתן דמו לפנים וחזירו משתלח לעזאזל כמה שכתוב באחרי מות א' ואחד קרב צמזמה החיזון צמוספין והוא כתוב בפרשת פינחס א' עם שאר כל מוספי המועדות: **סולה**. להגין עליו מן היסורין שאע"פ שאינו יודע שחטא יט לו ללמד שכל השוגגין צריכים כפרה לכשידעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיוודע** לו. שאכל קודש בטומאה: **אין זה ידיעה בתחלה**. שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרצנות שנאמר (ויקרא טז) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלמד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' [לקמן:] דאינו תולה אלא על דבר שיש בו ידיעה בתחלה: **אף חילון אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. מאי נינהו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה ונ"מ לטומאה שאירעה בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:) ומשני לה: **שעירי הרגלים**. בכל הרגלים נאמר א' שעירי חטאת. ובגמ' [לקמן ט.] מפרש מנא ליה דאשאין זה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים**. עליה אכל לא שעירי ראשי חדשים: על

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ב.

שבועות. הא דלא פתח האי מסכת כל כינויי שבעות כשבעות כדפתח נדרים וזויר משום דתנא ממוכות קא סליק כדמפרש בגמרא הוצרך לפתוח בשמים שהן ארבע והואיל ולא מצי פתח בצינוי תו לא חש לשנות אח"כ וא"ת אמאי לא תני ידיעות צרישא דהא בקרא כתיב צרישא או נפש אשר תגע וגו' והדר או נפש כי תשבע וגו' וי"ל דשבעות הוא עיקר המסכת דצקדר ישועות קאי ואגב שבעות תני ידיעות משום דגבי הדדי כתיבין כדמפרש בגמרא א"נ משום דמילי דשבעות כתיבי בקרא צרישא ונפש כי תחטא וגו' (ויקרא ה) והוא עד דהיינו שבעות העדות והאי דלא פתח בשבעות העדות משום דלית בהו שמים שהן ארבע: **ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע**. מימה דהעלמות וי"ל למיתני דהיא עיקר מילתא העלם טומאה דקודש ומקדש והעלם קודש ומקדש וי"ל דניחא ליה למנקט לשון ידיעה מטעמא דמפורש בפ"ב (דף ד:) ידיעות קמיתא דליתנהו בכל המורה כולה קא חשיב א"נ לאידך ליטנא ידיעות בתרייתא דלתתין לידי קרבן קא חשיב ולכן ליטנא הא דלא תני נמי ידיעות השבת משום דניחא ליה למינקט יציאות דצמלאכות גופייהו איכא שמים שהן ארבע אצל הכא לא מצי למינקט הטומאות שמים שהן ד' לדיכא אלא תרתי טומאת קודש וטומאת מקדש: **יציאות השבת שתיים שהן ארבע**. בגמ' מפרש שמים הוצאה דעני ודבעל הבית שהן ארבע הכנסה דעני ודבעל הבית ותימה אמאי חשיב דעני ודבעל הבית בתרתי דמה לי עני ומה לי בעל הבית ויש לומר

דאטעריך למתניניהו משום דקס"ד דלא היו דרך הוצאה אלא כשעומד צרשות היחיד ונטל פירות ויאל לרשות הרבים אצל כי הא' גוונא דגופו צרשות היחיד וידו צרשות הרבים או איפכא לאו דרך הוצאה היא וככי הא' גוונא אמר בפ"ק דשבת (דף ג:) ידו של אדם אינה לא כרשות היחיד ולא כרשות הרבים ואיטעריך למיתני תרוייהו דאי תנא חדא לא הוה שמעינן אידך ומהאי טעמא ניחא ליה דלא תני הך הוצאה שלישית כדפרשית ור"ת מפרש דהוצאה מלאכה גרועה היא דמה לי אם מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד ומה לי לרשות הרבים לכן הוצרך לפרש כל ענינים דעני ודעשיר ומדע דמלאכה גרועה היא מדאמר צריש הזורק (שבת דף יז: ושם) הוצאה גופא היכא כתיבא ודריש לה מויכלא העם מהביא כו' וקאמר אשכחנא הוצאה הכנסה מנלן סברא היא מה לי אפוקי מה לי עיולי ולשאר אבות לא בעינא קרא אלא מחייבינן כל דהוו צמשכן והוצאה הימה צמשכן כדאמר בפרק כמה טומנין (שם דף מט:) הם הורידו קרשים מעגלה לקרקע ואתם אל תוציאו הם העלו קרשים לעגלה ואתם אל תכניסו ולשאר תולדות לא חיישינן דלהוו צמשכן אלא אאז לחודה אצל תולדות דהוצאה צעי בפרק הזורק (שם דף יז:) או סברא או דלהוו צמשכן כגון מכנים חורק ומעביר ומושיט והיינו משום דמלאכה גרועה היא ואין להאריך כאן יותר:

מראות נגעים שנים גרסינן ולא שמים דמראה לשון זכר הוא כדכתיב (שמות ג) את המראה הגדול הזה ותנן נמי צמס' נגעים (פ"א משנה ד) ומיייתי לה צמזמזח מקדש (וצבים דף פח: ושם) מראות נגעים רבי דוסא בן הרכינס אומר שלשים וששה עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים והא דקתני התם טובא משום דחשיב נמי פתיכי אי נמי כייל נגעי צמים ובגדים א':

מכדי

לא כשידעו אלמא קודם ידיעה ענושים הן: **עד שיוודע** לו. שאכל קודש בטומאה: **אין זה ידיעה בתחלה**. שלא ידע בטומאה מימיו זה לא יבא לכלל קרבן עוד לעולם שהרי אין קרבן בא אלא על שיש בו ידיעה בתחלה: **שעיר הנעשה בחוץ ויום הכפורים מכפר**. ויום הכפורים הוא עצמו מועיל עם הקרצנות שנאמר (ויקרא טז) כי יום כפורים הוא: **שנאמר**. בשעיר הנעשה בחוץ ושעיר חטאת אחד מלמד חטאת הכפורים והוא שעיר הנעשה בפנים הקישם לך הכתוב ללמד שעל מה שזה מכפר זה מכפר: **מה פנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה**. בתחלה דהכי ילפינן בהדיא בגמ' [לקמן:] דאינו תולה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בסוף ולא בתחלה דלא אתא לכלל קרבן ומכפר זה כפרה גמורה בלא תלייה. וא"ת כיון שהוקשו יכפרו שניהם על שיש בו ידיעה בתחלה ונ"מ לטומאה שאירעה בין זה לזה הא פריך בגמ' (דף ח:) ומשני לה: **שעירי הרגלים**. בכל הרגלים נאמר א' שעירי חטאת. ובגמ' [לקמן ט.] מפרש מנא ליה דאשאין זה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף מכפר: **ר"ש אומר שעירי הרגלים מכפרים**. עליה אכל לא שעירי ראשי חדשים: על

עין משפט
נר מצוה

א א מיי' פירא מהי' שנגות הלכה א סמנ לאין ריח ועשין רטו: ב ב ג ד מיי' שם ה' ט: